Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

13 päivänä heinäkuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Asetus (EY) N:o 44/2001 – Toimivalta vakuutusasioissa – Kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään tietyin edellytyksin vahingonkärsineen oikeudesta nostaa kanne suoraan onnettomuudesta vastuussa olevan vakuutuksenantajaa vastaan – Vakuutuksenantajan ja vahingonaiheuttajan välinen oikeuspaikkalauseke

Asiassa C-368/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Højesteret (ylin tuomioistuin, Tanska) on esittänyt 20.6.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 6.7.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Assens Havn

vastaan

Navigators Management (UK) Limited,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit M. Safjan (esittelevä tuomari) ja D. Šváby,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Navigators Management (UK) Limited, edustajanaan H. Nissen, advokat,

– Belgian hallitus, asiamiehinään L. Van den Broeck ja J. Van Holm,

– Espanjan hallitus, asiamiehinään A. Rubio González ja A. Gavela Llopis,

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Heller ja L. Grønfeldt,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: tanska.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) 13 artiklan 5 alakohdan ja 14 artiklan 2 alakohdan a alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Assens Havn (Assensin satama, Tanska) ja Navigators Management (UK) Limited -niminen vakuutusyhtiö (jäljempänä Navigators Management) ja jossa on kyse mainitun vakuutusyhtiön vakuuttaman hinaajan Assensin sataman laiturirakenteille aiheuttaman vahingon korvaamisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus N:o 44/2001

3 Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 11 ja 13 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(11)

Tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden on oltava hyvä, ja niiden on perustuttava periaatteeseen, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella, ja vastaajan kotipaikan tuomioistuin on aina toimivaltainen, lukuun ottamatta joitakin tarkoin rajattuja tapauksia, joissa riidan kohteen tai osapuolten sopimusvapauden vuoksi jokin muu liittymäperuste on oikeutettu. – –

– –

(13) Vakuutus-, kuluttaja- ja työsopimusten osalta heikompaa osapuolta olisi suojeltava hänen etujensa kannalta suotuisammilla tuomioistuimen toimivaltaa koskevilla säännöksillä kuin mitä yleiset säännökset edellyttävät.”

4 Mainitun asetuksen II luvun 3 jaksoon, jonka otsikkona on ”Toimivalta vakuutusasioissa”, sisältyvissä 8–14 artiklassa esitetään toimivaltaa koskevat säännöt vakuutusasioissa.

5 Tuon saman asetuksen 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tuomioistuimen toimivalta vakuutusta koskevissa asioissa määräytyy tämän jakson säännösten mukaan, jollei 4 artiklan ja 5 artiklan 5 [ala]kohdan säännöksistä muuta johdu.”

6 Asetuksen N:o 44/2001 9 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kanne vakuutuksenantajaa vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, voidaan nostaa:

a) sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, missä hänen kotipaikkansa on, tai

b) muussa jäsenvaltiossa vakuutuksenottajan, vakuutetun tai edunsaajan nostamien kanteiden osalta sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kantajan kotipaikka on – –

– –”

7 Kyseisen asetuksen 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Asiassa, joka koskee vastuuvakuutusta tai kiinteää omaisuutta koskevaa vakuutusta, kanne vakuutuksenantajaa vastaan voidaan lisäksi nostaa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä vahinko sattui. Sama koskee tapauksia, joissa samalla vakuutussopimuksella on vakuutettu sekä kiinteätä että irtainta omaisuutta ja sama tapahtuma on aiheuttanut vahinkoa kummallekin.”

8 Mainitun asetuksen 11 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Vahingonkärsineen suoraan vakuutuksenantajaa vastaan nostamaan kanteeseen sovelletaan 8, 9 ja 10 artiklan määräyksiä, milloin tällainen suora kanne on luvallinen.”

9 Saman asetuksen 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän jakson säännöksistä voidaan poiketa sopimuksin ainoastaan, jos

– –

2) sopimus antaa vakuutuksenottajalle, vakuutetulle tai edunsaajalle oikeuden nostaa kanne muissa kuin tässä jaksossa tarkoitetuissa tuomioistuimissa, tai

3) sopimuksen ovat keskenään tehneet vakuutuksenottaja ja vakuutuksenantaja, joiden kummankin kotipaikka tai asuinpaikka oli sopimusta tehtäessä samassa jäsenvaltiossa, ja sopimuksessa on sovittu tuon valtion tuomioistuinten toimivallasta myös sen tapauksen varalta, että vahinko sattuu ulkomailla, jollei sellainen sopimus ole tuon jäsenvaltion lain mukaan kielletty, tai

– –

5) sopimus koskee jäsenvaltiossa olevaa kiinteää omaisuutta, tai sopimus koskee vakuutussopimusta, joka koskee yhtä tai useampaa 14 artiklassa tarkoitettua riskiä.”

10 Asetuksen N:o 44/2001 14 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Edellä 13 artiklan 5 [ala]kohdassa tarkoitetut riskit ovat seuraavat:

1) menetys tai vahinko, joka aiheutuu
   a) avoimella merellä käytettäville aluksille, rannikon ulkopuolella tai avomerellä oleville rakenteille tai ilma-aluksille niiden käyttämisestä kaupalliseen tarkoitukseen,

   – –

2) vastuu, ei kuitenkaan matkustajien henkilövahingoista tai heidän matkatavaroilleen aiheutuneesta vahingosta tai menetyksestä,
   a) joka aiheutuu aluksien, rakenteiden tai ilma-alusten tämän artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesta käyttämisestä tai operoinnista, jolleivät tuomioistuimen toimivaltaa koskevat sopimukset ole tällaisen riskin vakuuttamista koskevissa asioissa kiellettyjä ilma-aluksen rekisteröineen jäsenvaltion lain mukaan – –

– –”

11 Kyseisen asetuksen 23 artiklan, joka on saman II luvun 7 jaksossa, jonka otsikko on ”Tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus”, 1 ja 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos asianosaiset, joista ainakin yhden kotipaikka on jäsenvaltiossa, ovat sopineet, että jäsenvaltion tuomioistuimen tai tuomioistuinten on ratkaistava syntynyt riita tai tietystä oikeussuhteesta syntyvät vastaiset riidat, tuolla tuomioistuimella tai tuon jäsenvaltion tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista asia. Toimivalta on yksinomainen, jos asianosaiset eivät toisin ole sopineet. Tällainen toimivaltaa koskeva sopimus on tehtävä:

a) kirjallisesti tai, jos se on tehty suullisesti, se on vahvistettava kirjallisesti; tai

b) sellaisessa muodossa, joka vastaa asianosaisten välille muodostunutta käytäntöä; tai

c) kansainvälisessä kaupassa sellaista muotoa noudattaen, joka vastaa sellaista kauppatapaa, jonka asianosaiset tunsivat tai joka heidän olisi pitänyt tuntea ja joka on kyseisen tyyppisten sopimusten osapuolten kyseisellä kaupan alalla laajalti tuntema ja säännöllisesti noudattama.

– –

5. Tuomioistuimen toimivaltaa koskevat sopimukset ja vastaavat määräykset trustin perustamista koskevassa asiakirjassa ovat vailla oikeusvaikutusta, jos ne ovat ristiriidassa 13, 17 ja 21 artiklan säännösten kanssa tai jos tuomioistuimet, joiden toimivalta on sopimuksella poissuljettu, ovat 22 artiklan mukaan yksinomaisesti toimivaltaisia.”

12 Asetus N:o 44/2001 on kumottu tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1) 80 artiklalla. Viimeksi mainitun asetuksen 81 artiklan toisen kohdan nojalla kyseistä asetusta sovelletaan kuitenkin vasta 10.1.2015 alkaen.

EY–Tanska-sopimus

13 Euroopan yhteisön ja Tanskan kuningaskunnan välisen tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla tehdyn sopimuksen, joka allekirjoitettiin Brysselissä 19.10.2005 (EUVL 2005, L 299, s. 62; jäljempänä EY–Tanska-sopimus) ja joka hyväksyttiin yhteisön puolesta 27.4.2006 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2006/325/EY (EUVL 2006, L 120, s. 22), tavoitteena on soveltaa asetuksen N:o 44/2001 säännöksiä ja sen täytäntöönpanotoimenpiteitä Euroopan unionin ja Tanskan kuningaskunnan välisiin suhteisiin. Kyseinen sopimus tuli sen 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti voimaan 1.7.2007 (EUVL 2007, L 94, s. 70).

14 EY–Tanska-sopimuksen johdanto-osassa todetaan seuraavaa:

”– –

[Sopimuspuolet] katsovat, että Euroopan [unionin] tuomioistuimella olisi samoin edellytyksin oltava toimivalta ratkaista Tanskan tuomioistuinten esittämiä, tämän sopimuksen pätevyyttä ja tulkintaa koskevia ennakkoratkaisukysymyksiä ja että Tanskan tuomioistuinten olisi tämän vuoksi voitava esittää [asetuksen N:o 44/2001] ja sen täytäntöönpanotoimenpiteiden tulkintaa koskevia ennakkoratkaisukysymyksiä samoin edellytyksin kuin muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimet,

– –”

15 EY–Tanska-sopimuksen 2 artiklan, jonka otsikko on ”Tuomioistuimen toimivalta sekä tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla”, 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tähän sopimukseen liitetyn ja siihen osana kuuluvan [asetuksen N:o 44/2001] säännöksiä ja sen täytäntöönpanotoimenpiteitä, jotka on annettu asetuksen 74 artiklan 2 kohdan nojalla ja jotka [Tanskan kuningaskunta] panee tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen annettavien täytäntöönpanotoimenpiteiden osalta täytäntöön tämän sopimuksen 4 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sekä asetuksen 74 artiklan 1 kohdan nojalla annettuja toimenpiteitä sovelletaan [unionin] ja [Tanskan kuningaskunnan] välisissä suhteissa kansainvälisen oikeuden mukaisesti.”

16 EY–Tanska-sopimuksen 6 artiklan, jonka otsikko on ”Sopimuksen tulkintaa koskeva Euroopan [unionin] tuomioistuimen toimivalta”, 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Kun jossakin Tanskan tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa otetaan esille tämän sopimuksen pätevyyttä ja tulkintaa koskeva kysymys, asianomaisen tuomioistuimen on pyydettävä [unionin] tuomioistuinta ratkaisemaan tämä kysymys, jos jonkin toisen Euroopan unionin jäsenvaltion tuomioistuimen olisi vastaavassa tilanteessa tehtävä samoin [asetuksen N:o 44/2001] sekä sen tämän sopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen täytäntöönpanotoimenpiteiden osalta.”

Tanskan oikeus

17 Vakuutussopimuksista annetun lain (forsikringsaftaleloven) 95 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Jos vakuutetun korvausvelvollisuus vahingonkärsineeseen nähden on todettu ja korvauksen suuruus on vahvistettu, vahingonkärsinyt tulee vakuutetun sijaan niiden oikeuksien osalta, jotka vakuutetulla on yhtiöön nähden, sikäli kuin vahingonkärsineen saatavaa ei ole suoritettu.

2. Vahingonkärsinyt tulee myös vakuutetun sijaan niiden oikeuksien osalta, jotka vakuutetulla on yhtiöön nähden, jos vahingonkärsineen korvausvaatimukseen vaikuttaa vakuutetun konkurssi, pakkoakordi tai velkasaneeraus. Jos vahingonkärsineen saatavaa ei ole suoritettu, hän voi esittää koko korvausvaatimuksensa yhtiölle. Ensimmäisessä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa yhtiö ilmoittaa vakuutetulle ilman perusteetonta viivästystä siitä, että se on vastaanottanut ilmoituksen korvausvaatimuksesta.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

18 Skåne Entreprenad Service AB, joka on Ruotsin oikeuden nojalla perustettu yhtiö (jäljempänä Skåne Entreprenad), kuljetti vuoden 2007 syksyllä sokerijuurikkaita Nykøbing Falsterissa (Tanska) sijaitsevaan tehtaaseen. Kuljetus suoritettiin osittain laivalla Assensista Nakskoviin (Tanska). Skåne Entreprenad oli vuokrannut käytettäväksi tällä matkalla useita hinaajia ja proomuja, joihin kuului Sea Endeavour I -niminen hinaaja, ja se oli ottanut tätä varten vastuuvakuutuksen Navigators Managementilta.

19 Vakuutussopimuksessa oli muun muassa seuraava lauseke:

”Sovellettava laki ja toimivaltaiset tuomioistuimet Tähän vakuutukseen sovelletaan Englannin ja Walesin lakia, ja sitä tulkitaan kyseisen lain mukaisesti; kumpikin osapuoli sopii antavansa yksinomaisen toimivallan Englannin ja Walesin tuomioistuimille.”

20 Navigators Managementin vakuutuksen ehdoissa oli lisäksi seuraavaa lauseke:

”7) Sovellettava laki, menettely riitatapauksissa ja riitojen ratkaiseminen Tähän vakuutukseen sovelletaan Englannin lakia, ja sitä tulkitaan kyseisen lain mukaisesti; vakuutus kuuluu erityisesti vuoden 1906 merivakuutuslain (Marine Insurance Act 1906) säännösten ja sen mahdollisten muutossäännösten, jotka muodostavat sen osan, soveltamisalaan. Tämä vakuutus ja kaikki sitä täytäntöönpantaessa tai siihen liittyen syntyvät riita-asiat kuuluvat [High Court of Justicen (England & Wales)] yksinomaiseen toimivaltaan Lontoossa [(Yhdistynyt kuningaskunta)].”

21 Kun Sea Endeavour I -hinaaja saapui Assensin satamaan 24.11.2007, laiturirakenteille aiheutui vahinkoa. Pääasian asianosaiset ovat eri mieltä siitä, miten kyseinen vahinko tapahtui ja kuka on vastuussa siitä.

22 Koska Skåne Entreprenadin osalta oli tällä välin aloitettu konkurssimenettely, Assens Havn nosti suoraan Sø- og Handelsrettenissä (meri- ja kauppa-asioita käsittelevä tuomioistuin, Tanska) kanteen Navigators Managementia, joka on väitetyn vahingon aiheuttajan vastuuvakuutuksen antaja, vastaan ja vaati, että viimeksi mainittu yhtiö velvoitetaan suorittamaan sille 1 310 536 Tanskan kruunua (DKK) (noin 176 270 euroa) korvauksena mainitusta vahingosta.

23 Kyseinen tuomioistuin päätti käsitellä tuomioistuimen toimivaltaa koskevan kysymyksen erityismenettelyssä, minkä jälkeen se jätti kanteen tutkimatta 22.12.2014 annetulla tuomiolla tanskalaisilta tuomioistuimilta puuttuvan toimivallan vuoksi sillä perusteella, että vakuutussopimuksen osapuolten tekemä oikeuspaikkalauseke sitoi vahingonkärsinyttä. Assens Havn valitti kyseisestä tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

24 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan keskeisenä kysymyksenä on, sitooko Skåne Entreprenadin ja Navigators Managementin väliseen vakuutussopimukseen sisältyvä oikeuspaikkalauseke asetuksen N:o 44/2001 13 artiklan 5 alakohdan, kun sitä tarkastellaan yhdessä kyseisen asetuksen 14 artiklan 2 alakohdan a alakohdan kanssa, nojalla Assens Havnia, jolla on vakuutussopimuksista annetun lain 95 §:n 2 momentin mukaan oikeus nostaa kanne suoraan vahingonaiheuttajan vakuutusyhtiötä vastaan. Jos näin on, Sø- og Handelsretten on perustellusti jättänyt Assens Havnin kanteen tutkimatta.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että vaikka vahingonkärsinyt ei Tanskan oikeuden mukaan voi lähtökohtaisesti nostaa kannetta suoraan vahingonaiheuttajan vakuutusyhtiötä vastaan, vakuutussopimuksista annetun lain 95 §:n mukaan tällainen kanne on kuitenkin mahdollinen esimerkiksi silloin, kun vakuutuksenottaja on asetettu konkurssiin, kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa on tapahtunut.

26 Näissä olosuhteissa Højesteret (ylin tuomioistuin, Tanska) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [asetuksen N:o 44/2001] 13 artiklan 5 alakohtaa, luettuna yhdessä 14 artiklan 2 alakohdan a alakohdan kanssa, tulkittava siten, että vakuutuksenantajan ja vakuutuksenottajan [mainitun] asetuksen 13 artiklan 5 alakohdan, luettuna yhdessä 14 artiklan 2 alakohdan a alakohdan kanssa,

nojalla pätevästi tekemä oikeuspaikkasopimus sitoo vahingonkärsinyttä, joka voi kansallisen lainsäädännön mukaan nostaa kanteen suoraan sitä yhtiötä vastaan, joka on tarjonnut vakuutuksen vahingonaiheuttajalle?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 44/2001 13 artiklan 5 alakohtaa, kun sitä tarkastellaan yhdessä kyseisen asetuksen 14 artiklan 2 alakohdan a alakohdan kanssa, tulkittava siten, että vahingonkärsinyt, jolla on oikeus nostaa kanne suoraan kärsimänsä vahingon aiheuttaneen osapuolen vakuutuksenantajaa vastaan, voi joutua kyseisen vakuutuksenantajan ja vahingonaiheuttajan välisen oikeuspaikkalausekkeen sitomaksi.

28 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on tukeuduttava asetuksen N:o 44/2001 II luvun 3 jakson säännösten rakenteeseen ja taustalla oleviin tavoitteisiin.

29 Tältä osin on huomautettava, että asetuksen N:o 44/2001 II luvun 3 jaksossa säädetään itsenäisestä tuomioistuinten toimivallan jakamista koskevasta järjestelmästä vakuutusasioissa (ks. vastaavasti tuomio 12.5.2005, Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, 29 kohta).

30 Työntekijöitä ja kuluttajia koskevien asioiden tavoin vakuutusasioissa nostetulle kanteelle on ominaista tietty osapuolten välinen epätasapaino (ks. vastaavasti tuomio 26.5.2005, GIE Réunion européenne ym., C-77/04, EU:C:2005:327, 22 kohta), ja kyseinen epätasapaino pyritään korjaamaan asetuksen N:o 44/2001 II luvun 3 jaksoon kuuluvassa 8 artiklassa säädetyillä säännöillä siten, että heikompaan osapuoleen sovelletaan hänen etujensa kannalta suotuisampia toimivaltaa koskevia säännöksiä kuin yleiset säännökset edellyttävät (ks. vastaavasti tuomio 17.9.2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, 40 kohta).

31 Mainituilla säännöksillä helpotetaan erityisesti vakuutetun vahingon kärsineen osapuolen tilannetta antamalla tälle mahdollisuus nostaa kyseessä olevaa vakuutuksenantajaa vastaan kanne sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä vahinko sattui, kunhan kansallisessa oikeudessa säädetään tällaisesta suorasta kanteesta.

32 Kuten tämän tuomion 24 ja 25 kohdasta ilmenee, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jonka tehtävänä on tulkita omaa kansallista oikeuttaan, katsoo nyt käsiteltävässä tapauksessa, että vakuutussopimuksista annetun lain 95 §:n 2 momentissa, jota sovelletaan pääasiaan, otetaan vahingonkärsineen hyväksi käyttöön oikeus nostaa asetuksen N:o 44/2001 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu suora kanne vakuutuksenantajaa vastaan.

33 Siitä, sovelletaanko oikeuspaikkasopimusta vahingonkärsineeseen, on todettava yhtäältä, että asetuksen N:o 44/2001 13 artiklan 5 alakohdan, kun sitä luetaan yhdessä kyseisen asetuksen 14 artiklan 2 alakohdan a alakohdan kanssa, mukaan tällaisella sopimuksella voidaan poiketa mainitun asetuksen II luvun 3 jakson säännöksistä etenkin silloin kun on kyse vakuutussopimuksista, jotka kattavat kaiken aluksien käyttämisestä tai operoinnista johtuvan vastuun.

34 Toisaalta on selvää, että asetuksen N:o 44/2001 11 artiklan 2 kohta, jonka mukaan kyseisen asetuksen 8–10 artiklan säännöksiä sovelletaan vahingonkärsineen suoraan vakuutuksenantajaa vastaan nostamaan kanteeseen, ei koske mainitun asetuksen 13 ja 14 artiklaa eikä näin ollen oikeuspaikkasopimuksia.

35 Asetuksen N:o 44/2001 II luvun 3 jakson säännösten rakenteesta ei siis ilmene, että oikeuspaikkasopimukseen voidaan vedota vahingonkärsinyttä vastaan.

36 Unionin tuomioistuimella on jo ollut tältä osin tilaisuus korostaa, että vakuutusasioissa oikeuspaikkasopimukseen pätee edelleen tiukasti tavoite suojata taloudellisesti heikommassa asemassa olevaa henkilöä (ks. vastaavasti tuomio 12.5.2005, Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, 31 kohta).

37 Asetuksen N:o 44/2001 13 artiklassa luetellaan siten tyhjentävästi tilanteet, joissa sopimuspuolet voivat poiketa kyseisen asetuksen II luvun 3 jaksossa vahvistetuista säännöistä.

38 Mainitun asetuksen 23 artiklan 5 kohdassa säädetään lisäksi, että oikeuspaikkasopimukset ovat tehottomia, jos ne ovat ristiriidassa mainitun 13 artiklan säännösten kanssa. Kyseisistä säännöksistä seuraa, että mainitulla asetuksella otetaan käyttöön järjestelmä, jonka mukaan poikkeuksia säännöistä, jotka koskevat tuomioistuinten toimivaltaa vakuutusasioissa, on tulkittava suppeasti (ks. analogisesti tuomio 12.5.2005, Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, 31 kohta).

39 Lisäksi on todettava, että vakuutetun vahingon kärsineen kolmannen osapuolen tilanne on vielä kauempana sopimussuhteesta, johon liittyy oikeuspaikkalauseke, kuin 12.5.2005 annetussa tuomiossa Société financière et industrielle du Peloux (C-112/03, EU:C:2005:280) tarkasteltu sellaisen edunsaajana olevan vakuutetun tilanne, joka ei ole nimenomaisesti hyväksynyt kyseistä lauseketta.

40 On siis katsottava, että vakuutuksenantajan ja vakuutuksenottajan sopimaan oikeuspaikkalausekkeeseen ei voida vedota sellaista vakuutetun vahingon kärsinyttä osapuolta vastaan, joka haluaa nostaa kanteen suoraan vakuutuksenantajaa vastaan sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä vahinko sattui, kuten tämän tuomion 31 kohdassa on huomautettu, tai sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa sillä on kotipaikka, mikä mahdollisuus on tunnustettu 13.12.2007 annetussa tuomiossaFBTO Schadeverzekeringen (C-463/06, EU:C:2007:792, 31 kohta).

41 Se, että asetuksen N:o 44/2001 13 ja 14 artiklan säännöksiin yhdessä perustuvien oikeuspaikkalausekkeiden sitova vaikutus ulotetaan koskemaan vahingonkärsineitä, voisi näet vaarantaa kyseisen asetuksen II luvun 3 jaksolla tavoitellun päämäärän, jona on taloudellisesti heikomman ja oikeudellisesti vähemmän kokeneen osapuolen suojelu (ks. vastaavasti tuomio 17.9.2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, 40 kohta).

42 Edellä esitetyn perusteella asetuksen N:o 44/2001 13 artiklan 5 alakohtaa, kun sitä tarkastellaan yhdessä kyseisen asetuksen 14 artiklan 2 alakohdan a alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että vahingonaiheuttajan vakuutuksenantajan ja vahingonaiheuttajan välinen oikeuspaikkalauseke ei sido vahingonkärsinyttä, jolla on oikeus nostaa kanne suoraan hänen kärsimänsä vahingon aiheuttaneen osapuolen vakuutuksenantajaa vastaan.

Oikeudenkäyntikulut

43 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 13 artiklan 5 alakohtaa, kun sitä tarkastellaan yhdessä kyseisen asetuksen 14 artiklan 2 alakohdan a alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että vahingonaiheuttajan

vakuutuksenantajan ja vahingonaiheuttajan välinen oikeuspaikkalauseke ei sido vahingonkärsinyttä, jolla on oikeus nostaa kanne suoraan hänen kärsimänsä vahingon aiheuttaneen osapuolen vakuutuksenantajaa vastaan.

Allekirjoitukset